

Per-Erik Wentus

Ernest Mandel - en biografisk skiss

När Ernest Mandel (Frankfurt a.M. 23 april 1923 - Schaarbeek/Bryssel 30 juli 1995) dog hade han ägnat 58 år av sitt 72 åriga liv åt arbetarklassens frigörelse. I ett tyskt uppslagsverk beskrivs Mandel som "...han verkar för att den internationella bourgeoisin ska störtas och ersättas av ett flerpartirådssystem".

Mandel var från 1939 medlem i Fjärde Internationalens (FI) belgiska sektion. Under åren 1946-95 satt han i FI:s centrala ledningen.

Han växte upp och gick i skola i Antwerpen. När nazisterna ockuperade Belgien gick han med i motståndorganisationen *Vrank en Vrij*. Dess tidning *Het Vrije Woord* var den första bland de illegala tidningarna och åren 1940-42 den mest spridda i norra (nederländskspråkiga) Belgien. Efter ett Gestapotillslag flydde Mandel till Bryssel och flyttade därefter till södra (franskspråkiga) Belgien. Där var han verksam i de underjordiska fackliga stridskommittéerna bland metall- och gruvarbetare i Liège och Carleroi. Han fängslades två gånger men lyckades fly. De tredje gången dömde krigsdomstolen i Liège honom till deportation till Tyskland. Han befriades i april 1945 ur Rollwald/Nieder-Roden lägret i Hessen.

Efter kriget var Mandel korrespondent i Bryssel för *Le Nouvel Observateur* (Paris) och för *Het Parool* i Amsterdam, journalist i det socialdemokratiska partiets, Belgische Socialistische Partij / Parti Socialiste Belge (BSP/PSB), (franskspråkiga) huvudorgan *Le Peuple* 1954-58 och på den regionala tidningen *La Wallonie* 1958-66; Han deltog i den internationella stödbrigaden i Jugoslavien 1950.

Från 1951 till vänsterns uteslutning 1964/65 var Mandel liksom den belgiska sektionen verksam i BSP/PSB och i landsorganisationen Fédération Générale de Travailleurs de Belgique / Algemeen Belgisch Vakverbond (FGTB/ABVV). Mandel tillhörde kärnan av den fackliga vänstern, som leddes av LO-viceordföranden och fd. motståndsrörelseledaren André Renard. Han var medlem av LO:s (FGTB/ABVV) ekonomiska studiekommision som lade fram den banbrytande undersökningen "*Holdings en economische democratie*" som ledde till 1954 och -56 års LO-kongressresolutioner med krav på antikapitalistiska strukturreformer (nationalisering av energisektorn, bankväsendet etc).

Mandel var redaktör för tidningarna *La Gauche* (franskspråkig) 1956-70 och *Links* (nederländskspråkig) 1957-64 vilka spelade en betydelsefull roll före och under generalstrejken 1960/61. Han var aktiv för Kongos självständighet 1960 och i solidariteten i slutfasen av Algeriets anti-koloniala självständighetskrig 1961-62 där den belgiska sektionen gav ett viktigt bidrag; aktiv för den kubanska revolutionen (1959-) där Mandel 1963-64 på inbjudan av Che Guevara deltog i den offentliga debatten om planekonomin; deltog mycket aktivt i student-arbetsrevolten och generalstrejken 1968 i Frankrike vilket gav honom inreseförbud till Frankrike, USA, m.fl. länder och yrkesförbud i Tyskland. Under 1968-80, då protesterna mot Vietnamkriget, den revolutionära utvecklingen i Latinamerika och demokratiseringen i Spanien och Portugal pågick, var han särskilt aktiv som talare och föreläsare på massmöten, bildningskurser m.m. i hela världen.

Mandel tog en licentiat vid Ecole Pratique des Hautes Etudes, Sorbonne Paris. Sin doktors-avhandling, *Senkapitalismen*, lade han fram vid Freie Universität Berlin (FUB). 1970 fick

Mandel en docenttjänst och 1982-91 en professur i ekonomi och politik vid Vrije Universiteit Brussel (VUB).

Mandels vetenskapliga och publicistiska arbete omfattar över 20000 artiklar, pamfletter och böcker. Av hans vetenskapliga verk brukar fyra nämnas. *Traité d'économie marxiste* (1962), *Der Spätkapitalismus* (1972), *Power and Money: A Marxist Theory of Bureaucrasy* (1992) och *Long Waves of Capitalist Developments* (1980/95).

Historikern Alain Meynen säger, "Ernest Mandel var en man med en mycket bred bildning, en produkt av arbetarrörelsen, något som inte förekommer längre".